

עטרת שלום

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת ויצא

בס"ד, עט"ק פרשת ויצא
ו' כסלו תשע"ב – שנה ג' גליון צ"ז

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
4:00	5:15	5:48	5:52	5:41
5:53	5:16	4:13	5:14	5:01
3:57				

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

**וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה. וַיִּפְגַּע בְּמִקְוֵם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ
וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמִּקְוֵם וַיִּשֶׂם מִרְאשֵׁיתוֹ וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֵם הַהוּא (כח י"א).**

הגשמי הזה, וישם מראשיתו שזה שם לעיקר העבודה שלו לעלות מהדברים הגשמיים את הניצוצין הטמונים בהם, כי 'וישכב במקום ההוא' כמו שאיתא בזהר הקדוש (ח"ג רלה). 'וישכב' י"ש כ"ב אותיות דאורייתא. וזהו ויחלם והנה סלם מצב ארצה שהדברים ארציים העיקר הוא שיהיה וראשו מניע השמימה שיעשהו עם דעת ומחשבה לשם שמים.

ועי"ז הוא זוכה להשראת השכינה, וגם להתגלות אלהותו יתברך כמו שכתוב והנה הוי"ה נצב עליו.

וזהו שנתחדש לו ליעקב אבינו שאכן יש הוי"ה במקום הזה ואנכי לא ידעתי שגם בעולם הגשמי הזה יכולים ליזכות להשראת השכינה ולהתגלות אלהות.

עד כדי כך ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים שדרך עבודה כזו לעשות הכול לשם שמים, הוא השער להגיע להשמים לדבקות ולהתגלות אלהות.

(רעוא דרעוין תשע"א לפ"ק)

וילך בגי' שם אדני' בחינת עולם עשיה, היינו כשיצא יעקב אבינו משיבתו של עבר והתחיל לצאת בעולם עשיה, חשב שבעולם עשיה הוא רק בבחינת חרנה שהוא מקום הדינים, כי חר"ן בנימי' ג"פ שם אלה"ם, ואות ה' של חרנה מרמז לה' אותיות של שם אלה"ם כמבואר בלקו"ת ממרן האריז"ל. ולכן חשב יעקב אבינו שלא יכולים ליזכות להשראת השכינה בעולם עשיה הזה הגשמי.

אבל מיד ויפגע במקום להקב"ה שהוא מקומו של עולם (ב"ר סח ט), שהיה לו השראת השכינה, אפילו במקום של וילן שם היינו כי ויל"ן בגי' 'אל אדני' בחינת עולם עשיה כידוע (עץ"חיים שער הצלם פ"ג). כי בא השמש איתא במדרש (שם י) שהוא לשון 'כיבה השמש'. היינו במקום שלכאורה אינו מאיר האור אין סוף ב"ה באיתגליא, מכל מקום ראה שגם שם בעולם עשיה הגשמי ג"כ יכולים ליזכות לויפגע במקום להשראת השכינה.

והוא ע"י ויקח מאבני המקום מאותיות התורה הנקראים אבנים כידוע מספר יצירה (פ"ד מ"ב), שהם הניצוצין קדישין שנפלו מהשכינה עד עולם עשיה

אפשר לומר שזה ידוע שצריך האדם לקדש עצמו במותר לך, ולעשות כל הגשמיות רק לשם שמים לעבודת השי"ת, וזהו תכלית עבודת האדם, ועי"ז הוא זוכה לעלות ממדינה למדריגה לדבקות הבורא יתברך ולהתגלות אלהות.

כי הרי בכל דבר שבעולם הזה יש בהם אותיות התורה שהם מחיים את הדברים הגשמיים שבעולם, כמו שאיתא בזה"ק (ח"ב קסא): קודשא בריך הוא אסתכל באורייתא וברא עלמא. וכן אמרו חז"ל (ברכות נה). יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. ואלו האותיות התורה הם הניצוצין של השכינה שנפלו בכל הדברים הגשמיים שבעולם, וע"י שהאדם מקדש עצמו בדבר הגשמי ועושהו לשם שמים, עי"ז הוא מעלה משם את האותיות הניצוצין שהיו טמונים בדבר הגשמי הזה.

וזהו אמרו ויצא יעקב מבאר שבע כי הרי פרש"י (כח ט) שיעקב אבינו נטמן בבית עבר י"ד שנים. וזהו ויצא יעקב מבאר מבאר של תורה של ישיבת שם ועבר. שבע שהוא השכינה ספירה השביעית, היינו מהשראת השכינה שהיה לו בבית עבר.

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו ז"ע

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיְלַךְ הַרְנָה. (כח י.)

הנה בעונותינו הרבים הגלות הולך ומתחזק חרונו של עשו הרשע, שגור גזירות רעות על ישראל. ונותנת לנו התורה הק' עצה ותושיה היאך להתגבר על אותו רשע לבטל גזירותיו, ויפגע במקום שילך להתפלל בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. וילן שם שישיבים ועיריב בבתי כנסיות ובתי מדרשות, שזה ג"כ נקרא מקום. כי בא השמש היינו בית המקדש בעוה"ר חרב, כי שמו"ש נוטריקון ש"מם מ'קדש ש"לם, לכן יתפלל במקום במקדש מעט, והווי ויקח מאבני המקום כל האבנים מן המקום מקדש מעט, הבית המדרש ג"כ יהיה נבנה בבית המקדש המקווה כאמור.

וישם מראשותיו כדברי הסה"ק כי בית המקדש המקווה נבנה ע"י הצדיקים שבכל דור ודור, כל אחד בונה איזהו דבר בבית המקדש של מעלה, ע"י חלק תורתו וקדושתו ועבודתו, והווי ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו ע"י הדעת שלו, ע"י לוקח ובונה אבנים להבית מהקדש המקווה, וישכב במקום ההוא ר"ת מספר אח"ד, מרמו על קריאת שמע של ערבית שתיקן יעקב אבינו ע"ה (ברכות ב:), והווי ערב מספר שני פעמים קו"ל, דע"י תפלת ערב מספר שני פעמים קו"ל, ונטלים את שתי ידי עשו, וכדאיתא בחו"ל (ב"ר סה טו) בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו' (לעיל כו כב).

(פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא)

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיְלַךְ הַרְנָה. (כח י.)

אפשר לרמוז בדרך רמו, כי זה ידוע שאדם קודם שיעשה איזה דבר, או שרוצה לילך לשוק למשא ומתן, או לנסוע למרחקים, או אפילו בעירו, צריך מקודם ללמוד תורה, וזכות התורה"ק אשר למד נברא מזה מלאך ששומר עליו, והווי כי מלאכיו יצוה לך לשמורך בכל דרכיך' (תהלים צא יא). והווי ויצא ר"ת ו'ירא י'עקב צ'ורת א'צבי, שזה ידוע מחכמו"ל (ב"ר פב ב) שצורת יעקב חקוקה בכסא כבוד קדשו. והווי ע"י מ'באר ש'בע זכות לימוד התורה"ק, הנקרא שבע כידוע מחכמו"ל במסכת שבת (קמז:), שהתורה"ק מתחלק לשבעה חלקים, כי יש הפסק ב'ויהי בנסוע במדבר נחשב כשלושה, כי יש הפסק ב'ויהי בנסוע הארון' (במדבר י' לה). וע"י זכה יעקב וילך חרנה שהלך ממנו החרון אף, שנשאר בחיים ממה שאליו בני עשו רצה להרגו בדרך (רש"י לקמן כ"א). היוצא לנו מזה שיעקר הוא ראשית חכמה, שקודם כל מה שאדם רוצה לעשות איזה ענין, צריך מקודם ללמוד התורה"ק, והווי יגן עליו על הכל, שיהיה לו הכל בהצלחה.

(מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו ז"ע

פעמים מעם מיתה, חוץ מעושי גיהנם מרורים וצרות הרבה ונפילות יסובבהו, כל זה יתן המשכיל על לבו.

ואם יזכה יוכל לבוא ולעלות למדרגות אהבה בתענוגים, ממש חיות עולם הבא יעוים בעולם הזה ויתעלה למעלה. כי ידע שזה אהבה נפולה ומאוסה בא לו שרוצין להעלות אותו לקדושה עליונה, ואי אפשר אלא א"כ ירד במבחן שכנגדו, ולפי גורל הנפילה והירידה כך יעלה בתענוג זה בקדושה ויתענג על השם יתברך, ועל ידי יראת עונש יפטר מן הרע, ואח"כ יחבר יראה עם נורא ויהיה יחוד קב"ה ושכינתיה, וכל זה אף בצדיק מוזכר, לפעמים יעבור עליו ברגע מחשבה חיצונית ובפרט בעת התפלה, אז ידע להעלות אותה ולתקנה ולייחד בזה קב"ה ושכינתיה כלה נאה וחסודה.

והנה יש כמה בחינות, שאחר שעולה למעלה יורד כדי לברר חלקי נפשו, דלית נהורא אלא מגו חשוכא ולית טבא אלא מגו בישא (וה"ק ח"ב קפד), ובכל ירידה צריכין לזיחר איך לחזור ולעלות, כי שמעתי ממורי [הבעש"ט] שיש כמה שנשארו.

וזהו כשראה יעקב השרים עולים וירדים כי יש להם עליה, והרע נעשה כסא לטוב, והרע גמור נופל אחר כך לטובה, וזהו עלייתו של אדם הרשעה, אבל משם 'אורידך נאם ה' (ירמיה מט טו), כי אחר שיתברר הטוב או יש הברלה בין טוב לרע, והרע נופל לטובה ואלו השרים עולין בלתי הדרגה, ונופלין בלתי הדרגה.

וכשאמר לו הקב"ה ליעקב עלה למעלה למעלה, מתיירא מפני המבחן, שלעקר עליה יהיה הירידה אח"כ בכמה הסתרות וחשכות ומרירות. ובאמת כשידע אדם שאלופו של עולם שם, יתפרדו כל פועלי און, אלא שלפעמים הירידה גדולה ששוכח הכל, כי באמת אנכי שם אף שהסתיר אסתיר, וזה היה מעט ממיעוט אמונה שאלופו של עולם בכל הירידות אתו עמו.

ולזה אמר לו יתברך, אם אתה עולה אין לך ירידה שהרי בכל הירידות שם אתו עמו הש"י, והוא יעלה עמך ולא יהיה לך ירידה בהסתיר אסתיר. ולא האמין ולא עלה לבן בניך יהיה משתעבדין בארבע מלכיות בהסתיר אסתיר לגמרי, ולבסוף אני מעלה אותם.

ולכן צריך לחזק מאוד בעת החשכות ועצבות ומרירות וטימטום הלב והיסורין, להאמין ולזכור ששם אתו עמו הש"י, ויחזק בכל עוז לדבר עצמו באותיות תורה תפלה בכל יכלתו באור אין סוף שבהם. ואז 'פתאום יבוא ארון אל היכל' (מלאכי ג א) ויירא לך באור מופלא לא יכילהו הרעיון, ותקשר עצמך מאד באהבת ישראל.

ולזה ויקץ יעקב והבין שיש הש"י במקום גדודי חיות רעות ולסמים, שם יש ג"כ ניצוצי טהרה, ואין שום מציאות בעולם בלתי מציאות הש"י, וירא ויאמר מה נורא שנפלה עליו יראה ורעד היאך ניצוצי השכינה עומדין במקום כזה, והווי הוא בעצמו כי הם ניצוצין השייכין לטורש נשמתו.

(היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא)

וַיְחַלֵּם וְהָנָה סֵלֶם מַיִב אַרְעָה וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה וְהָנָה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלֵיָם וַיִּרְדּוּ בּוֹ (כח יב).

באמת הראה לו הקב"ה בכלם שבכל ענינים של עולם הזה, אפילו במחשבה זרה יש מציאות הש"י. כמבואר במדרש רבי ברכיה בשם רבי מאיר, הראה הקב"ה ליעקב אבינו שר בכל עולה שבעים חווקים (שליבות) ויורד, ושר מדי עולה חמישים ושנים ויורד, ושל יון מאה ושמונים ויורד, ושל אדום עולה ולא ידע כמה. באותה שעה נתיירא, אמר, תאמר שאין לזה ירידה, אמר ליה הקב"ה אל תחת ישראל, אפילו אתה רואה אותו יושב אצלי משם אני מורידו, וגלה לו קץ הגאולה, וראה שירד. אמר לו הקב"ה יעקב אף אתה עלה, באותו שעה נתיירא יעקב, אמר תאמר כשם שיש לאלו ירידה כך אני יש לי ירידה. אמר לו הקב"ה אל תירא אם אתה עולה אין לך ירידה. ולא האמין ולא עלה, 'בכל זאת חמאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו' (תהלים עח לב), זה יעקב אבינו שלא האמין ולא עלה. אמר ליה הקב"ה אלו האמנת ועלית לא היית יורד לעולם, עכשיו שלא האמנת ולא עלית היה בניך מושעבדין בארבע מלכיות במסים, עיין שם בילקוט [שמעוני] [בראשית פרק כח רמז קכא] כי קצרתו.

עיין תולדות [בראשית אות א], שמעתי ממורי [הבעש"ט] שאם ידע אדם שהקב"ה מסתתר שם, אין זה הסתרה, דהא מיד שידע אדם שאלופו של עולם בכל תנועה ממש, מיד 'יתפרדו כל פועלי און' (תהלים צב י), והווי שאמר 'אנכי הסתיר אסתיר פני מהם' (דברים לא יח), ר"ל שיסתיר מהם שלא ידעו שהקב"ה שם בהסתרה זאת, כמעט אמר א'ויב א'רודף א'שיג א'חלק (שמות טו ט), שם חמשה אלפין, ששם א'לופו של עולם מסתתר בסוד שם סא"ל [אחד משמות ע"ב שיש בתוך סמא"ל], כי אין שום מציאות דבר קטן ודבר גדול בלתי השגחות מציאות השם יתברך.

וזה כלל גדול שאין שום מסך מכדיל בינו לבין אלהיו, וגם שיעבוד עליו מרירות ועצבות וטימטום הלב ויסורים וחשכות, עד שהוא בעיני עצמו אבוד, משם דייקא 'את ה' אלהיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך' (דברים ד כט).

וזהו 'כלה כמות שהיא' (בבב"ב טו:), שידע בדרך כלל שכבודו יתברך מסתתר בכל תנועה ובכל מחשבה, ויאמין ויבטח בשם אלהיו בכל דבר, כיון שהוא אתו עמו בכל צער ויסורין. ובית הלל אומרים, 'כלה נאה וחסודה' שידע בדרך פרט, לייחד יחודים להעלות ניצוצי אור שנפלו בתוך הקליפות, ולהעלות ניצוצי אור שנפלו בתוך הקליפות, ולהעלות כל מחשבות זרות ולשורשם, כגון מחשבות אהב"ה רע"ה גימ' רפ"ח, אם גבר עליו הרבה רחמנא ליצלן, צריך לעמוד לפניו יראת עונש, כי על כל חימום מחשבות רעות, ומכל שכן יותר, ירד הרבה מדרגות, וישעוים אף

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

זמן הנחת תפילין. סימן לז

מתגבר הדביקות והחיות אלהות לכל איש ישראל, כל חד לפום דרגא דיליה, ואז חייב להניח תפילין, ולא יסלקם עד אחר עלינו^א. ומן התורה די בקשירה בעלמא בכל יום אף רגע אחד^ב, אעפ"כ בכל פעם שמניח מקיים מצות בוראו, כמו לימוד התורה שאין שיעור מן התורה ומקיים המצוה אף בקריאת שמע שחרית וערבית. וביום שמשג הארה וחיות אלהות יניחם גם במנחה^ה, ואם לאו נאמר עליו הכסיל בחושך הולך^י:

א. אבל בזמן שהוא בימי אבול יניח בזמן הזה שני זוגי תפילין רש"י ור"ת, כי מצוה מן התורה אין לבטלה על ידי שום דבר^א, אבל שמושא רבא וראב"ד אסור להניח בימי אבול:

ב. בזמן הזה נתבטל להניח תפילין כל היום, כי חשכות הגלות גורם קטנות וצער ואין הדעת מיושבת, ועיקר תפילין הם חיות אלהות, ואי אפשר זה כל היום אלא בזמן קריאת שמע ותפלה^ב, שאז

מסגרת השלחן

יסורו לפחות עד שיאמר עלינו, להעמיד הארת מוחין דז"א. וכ"ה בשעה"כ (תפילין סוף דרוש ה'), מובא במג"א (סימן כה ס"ק כח). וע"ע לעיל סימן כה סק"ב בסופו.

ד. וכ"כ הלבוש (ס"ב) – כי סגי להו בקשירה פעם אחת בכל יום, אעפ"י שיסירם מיד נמי יצא ידי זכירה וקשירה. עיין בפמ"ג (א"א סק"ב) שמסופק אם מן התורה חייב כל היום בתפילין, או מן התורה די ברגע אחד שמניח ומדרבנן כל היום, ובטלוה עכשיו שאין לנו גוף נקי כל היום, ומסיק דעיקרן של דברים דאם לא הניח יום אחד כלל לתפילין ביטל מצות עשה, ובהניח רגע עליו קיים המצוה, אבל מצוה מן המובחר מן התורה להיותן עליו כל היום, ע"ש. וע"ע בביאה"ל בריש הסימן (ד"ה מצותן).

ה. מרן האריז"ל הניח תפילין במנחה, כדאיתא בפע"ח (שער התפילין פ"י, ושער מנחה ומעריב פ"א) וכ"ה בשעה"כ (תפילין דרוש ו') וכן הרמ"ע מפאנו (ש"ר סימן לט) כתב להניח תפילין במנחה, מובא במג"א (סק"ב). ובפרי קודש הילולים על פע"ח (שער התפילין פ"ז) כתב – והנה ראיתי למורי (הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין ז"ל, כשהיה מוטרד ביום ולא היה יכול ללמוד השיעור שהיה קבוע לו, לא היה מניח תפילין בתפלת מנחה, טעמו נראה לי מדברים הנ"ל, כי אין רשימו עולה אלא ע"י עסק התורה. ע"ע מה שהאריך רבינו בזה בשוה"ט (סימן כה סק"ב).

ו. קהלת ב יד. עיין בגמ' (עירובין ו: ר"ה יד:) - מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל עליו הכתוב אומר הכסיל בחושך הולך.

א. כ"כ הרש"ש ז"ל בנהר שלום (דף כד): וז"ל: ובזה יובן איך לא כתב הרב ז"ל גבי אבול שאסור להניח תפילין דר"ת המורה על מוחין דאבא כנודע, כמ"ש קצת המקובלים שלא יניח האבל תפילין דר"ת [מובא בטעמי המצות פרשת ויחי בהגהה שם], שאין הענין כן, אלא שחייב להניחם כשאר כל המצות שהרי הוא חייב בכל המצות, וכל מצוה ומצוה יש המשכת מוחין מאו"א שניהם, וכן בתפילין עצמם נמשכין מוחין מאו"א שניהם בין בתפילין דיד בין בתפילין דראש, בין דרש"י בין דר"ת, ואין חילוק ביניהם, ע"ש. וכן הביא הברכ"י (סימן לח סק"ד) וז"ל: יש שכתבו משם האר"י ז"ל שהאבל לא יניח תפילין דר"ת, אבל ראיתי למופת הדור המקובל המופלא קדוש יאמר לו כמהר"ר שלום נר"ו שהניח תפילין דר"ת בימי אבול, ואמר מר שבכתבי מהר"ו זצ"ל האמיתיים לא נמצא זה, ולדעתו יש להניחם גם בימי האבל ע"ש, וע"ע בברכ"י (יר"ד סימן שפח סק"ג), ודלא כמש"כ בשלמי צבור (דף לו ע"ב) ובבאה"ט (סימן לח סק"ה) בשם האר"י ז"ל שלא להניח תפילין דר"ת בימי אבילות, וע"ע בכה"ח (סימן לח סק"א).

ב. עיין בשו"ע ס"ב.

ג. כדאיתא בפע"ח (שער התפילין פ"ז) - אמנם ע"י התפלה שאנו מתפללין, ויחוד ק"ש שאנו מייחדין בכל יום, אנו מגדילין את הז"א, ובאים בתוכו המוחין מלמעלה. ואחר התפלה חוזרין ומסתלקין, ועכ"ז נשאר הרשימה והארה כל היום, לכן כל היום זמן התפילין. אך בלילה מסתלקין גם אותה הרשימו, כי לילה לאו זמן תפילין. לכן מהראוי שלא

להשלמת סדר כתיבת פרשיות התפילין שהבאנו בגיליון הקודם (גליון צ"ו)

בענין כתיבת שם הוי"ה ב"ה

בשוה"ט (שם ס"ב) כתב: בענין כתיבת השם הנכבד יש לי עירעור גדול על הסופרים במה שמשנין צורת ה' ראשונה מצורת ה' אחרונה, וכו'.

כוונתו שכמו בה' ראשונה עושים עקב למעלה בצד ימין, כזה ד"ה כן יעשה בה' האחרונה בסוף הכתיבה עקב למעלה בצד ימין, כמו שאר הה"ן, ולא שישאיר שיראה אות הו' שעשה בתחילת הכתיבה.

בענין כתיבת אות ה' בתפילין

בשוה"ט (סימן לו ס"א) כתב: וצורת ח"ת יש לה שלשה ציורין, שני זיינין, וא"ו ז"ן, ח"ת כדעת רש"י. ובאות שהוא מן הגבורה כגון וחרה חמץ וכיוצא, יכתוב שני זיינין. ובחסד כגון חלב מחר וכיוצא, יכתוב כדעת רש"י. ושאר האותיות יכתוב ו' ז', וכו'.

להלכה למעשה נהגו רבותינו זי"ע

דעת רש"י (חסד) - ח - רחם, חלב, חג, מחר.

דעת ר"ת (גבורה) - שני זיינין - זז - בזוק, זמין, והזוית, והזוית, וזוקה, זומר, זכז, אזורים, והשתחויתם, וזורה.

דעת האר"י ז"ל - וא"ו זיינין - ו' - ב'זרש, ה'זקה, ל'שלוזנו, אוזר.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

וַתֵּרָא רַחֵל בִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב וְכוּ' וַתֹּאמֶר אֵל יַעֲקֹב הֲבָה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי (ל א).

אני מבטיח לך, אני אעמוד לידך ואעזור לך, ואמשוך אותך מכל הצרות. והתינוק נרגע. וכן היה באמת שניצל רבינו יחיד מכל בית קאמרנא בנימי ניסים במלחמת עולם השניה הוא ורוב משפחתו, ואמר שראה אך שוקנו הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא זי"ע ליוה אותו עד שהגיע למנוחה ולנחלה, והוא אשר החזיר עטרה ליושנה בהקמת שלשלת בית קאמרנא עד ביאת נון בב"א. שלשלת הקודש

לא. ענה לה: תנוה דעתך, השנה יולדו לך ילדים. וכן היה שנולדו לה תאומים שני בנים. לפני הברית התחילו הילדים לבכות בכיות נוראות. עד שאחר מהם נפטר מרוב בכי, ורצו בבהלה לרבינו. בשמעו זאת חבש את הקפמה ואת הגרמל וכל בגדי השבת, ועמד סמוך לעריסה ואמר: מיין קינד ה"ה רבינו הרה"ק רבי חיים יעקב מקאמרנא זי"ע, אני יודע מדוע אתה בוכה, בזמן יהיו זמנים קשים לישראל, אך תרגע,

הרבנית פייגא ע"ה מחברתו של רבינו הרה"ק רבי אברהם מרדכי מקאמרנא זי"ע, היתה צדקנית מופלגת, בעלת חסד, והיתה נוסעת בערים בוריסלאב ודרוהביטש ועוד, לאסוף כסף עבור עניני צדקות וחסדים. והיתה יושבת כמה שעות ביום ומתפללת ואומרת תהלים. בתחילה נולדו לרבינו רק בנות, נכנסה הרבנית לחמיה רבינו הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמרנא זי"ע, ומענה כולם נושעים מפך, ורק אנתנו

הגה"צ רבי משה שמעון בן רבי יואל צבי ראטה זצ"ל אב"ד דיוורע ז' כסליו תרל"ח

בצל אביו

אחד מגדולי חכמי ורבני הונגריה מתלמידי המר"ם א"ש, היה הגאון הצדיק רבי **יואל צבי ראטה זצ"ל**, אב"ד העיר הגדולה והיראה חוסט, בעל שו"ת 'בית היוצר'. מגדולי היחס היה נכד להגאון הגדול רבי **חיים הכהן ראפפורט זצ"ל** אב"ד לבוב והגאון רבי **יוסף הכהן כ"ץ מקראקא זצ"ל** בעל הישארית יוסף' ממשפחת הרמ"א, לבד מייחוס עצמו היה ג"כ מייחוס מצד חותנו הגאון הצדיק המקובל רבי **יעקב גאטליעב זצ"ל** אב"ד באיאם ובעמח"ס 'בית יעקב', בשנת תר"ו בעת היות עדיין רבי יואל צבי סמוך על שולחן חמיו בעיר באיאם נולד לו בנו הגדול ונקרא שמו בישראל **משה שמעון**, על ברכי אביו הגאון נתגדל, ושאו ממנו מלוא חופניים תורה ויראה, עד שכל רואיו יכירו ויעידו כי הנער הזה לגדלות נוצר, שימושא רבא בשדה הרבנות שימש הן אצל אביו, ועדיו לגאון ולתפארת להורות הוראה בישראל, בדרכי אבותיו הגאונים.

בצל חמיו

בהגיעו לפירוקו ושמו הגדול הלך לפניו, נתקשר בקשרי שידוכין, עם הרבנית מרת מרים חנה ע"ה, בת הגאון הצדיק רבי **מאיר יהודה פרענקל זצ"ל** מעיר **לעוועלק**, זוגתו הרבנית מרת פייגא פעסיל ע"ה, היתה בתו של הגאון הצדיק רבי **אריה לייביש זצ"ל** אב"ד ניר **מאדע** מגדולי חסידיו אשוואר, בן הגאון הצדיק רבי **אליהו באכטער זצ"ל** מחסידי אשוואר, בן הגה"צ רבי **ישראל איסר מנאכטע זצ"ל** מחסידי אשוואר, מגזע רבינו הרה"ק רבי **יעקב קאפיל מליקאווא זצ"ל**, זקינו (אבי אמו) של הרבנית מרת חנה ע"ה, אשת רבינו הגאון הקדוש רבי **אלכסנדר סענדר מקאמרנא זע"א** בעל הזכרון דבריס, רבי ישראל איסר היה חתנו של הגאון הצדיק רבי **מנחם מנדל הענדליס זצ"ל**, ראש ומייסד חבורה קדישא דאשוואר, תלמיד חבר של רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי **יצחק אייזיק מקאמרנא זע"א** בעל 'היכל הברכה', (רבינו הקדוש מזכירו בספרו 'היכל הברכה' סוף פרשת מטות ע"ש). אחר נישואיו כשישב על שולחן חמיו עלה מעלות רמות, וניכנס בפרד"ס התורה והחסידות, ממה שראה בבית חמיו המיוסד על דרך רבותינו הקדושים מקאמרנא זע"א, ולמעלה בקודש עד מרן רבינו אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זע"א והארי"י ז"ל.

בצל הרבנות

מיד לאחר נישואיו כשהוא אך ורק בן עשרים שנה, ותורה מכרזת בחוצות, ושמו הטוב נודף למרחוק, הציעו לפניו ראשי וקהל אנשי דיוורע, שיבוא וישכון בעירם להיות עליהם לרב ואב"ד ולהרים קרן התורה, קהילת דיוורע אע"פ שהייתה קטנה באנשים אבל גדולה באנשי השם יראים ושלמים, רבי משה שמעון נעתר לבקשתם ויטע אהלו שם, ויבן שם בית תלמוד להוראה ישיבה לבחורי העיר ומחוצה לה, וקול התורה לא פסיק יומם ולילה בחוצות העיר, ופני העיר נהפך לפנים חדשות, גם כי הוסיף תקנות וסייגים ללמד לבני יהודה קשת, דרש דרש משה ולהתיב לבבות בני העיר, והשפעתו הגדולה ניכרה על פני אנשי העיר.

אע"פ שהרחיק עצמו בריחוק מקום מאביו הגדול, אבל בקירוב הלב נתקשרו ביותר בקשר אמין, וחלופי מכתבים

ואגרות שלחו מהכא להתם, הרבה שאלות בהלכה ובהוראה שלח אל אביו הגדול, שיפרוש לפניו השמלה לדעת המעשה אשר יעשו, גם פילפולי דאורייתא דברי חכמים וחידותם שלח קמי אביו הגדול, בבחינת אם חכם בני ישמח לבי גם אני, הלא המה רוב הדברים נדפסו בספרו הגדול של אביו שו"ת 'בית היוצר', על אחד מחידושי התורה ששלח לו, ענה לו אביו שמרוב הנאתו מהחידוש הגדול ששלח לו, הלך להראותו לפני ריעו וידידו, הגאון הצדיק רבי **שמואל פרענקל זצ"ל** אב"ד **דאראג** בעל 'האמרי שפר', אשר גם הוא החשיבו מאוד ויישר בעיניו.

בצל הייטב לב

מגיל צעיר כיתת רגליו למקום תורה, וישם לדרך פעמיו לעבר הישיבה הגדולה בעיר סיגעט, תחת שרביט הנהגת הגאון הצדיק רבי **יקותיאל יהודה טייטלבוים זצ"ל** בעל הייטב לב, בישיבת רבו עלה מעלות רמות, גבוה משכמו ולמעלה מכל חכמי ולומדי הישיבה, חביב ביותר היה אצל רבו הגדול, עד שפעם אחת הפליג רבו עליו כי הוא בעל רוח הקודש, גם אחר שעזב הישיבה אחר נישואיו, נשאר קשור עם בית רבו ותלמידי הישיבה, ובפרט אחר שעבר לכהן פאר כרב בעיר דיוורע, הרצה שאלותיו וספיקותיו בהלכה ובהוראה, בחילופי מכתבים ואיגרות, הלא המה נדפסו בספרו הגדול של רבו שו"ת 'אבני צדק'. ומסופר שבעת שרבו בעל הייטב לב סידר לבית הדפוס את סיפרו שו"ת 'אבני צדק' ובין הדברים הכניס כניל את חילופי המכתבים שהיה בינו לבין תלמידו, וזאת כבר היה אחר הסתלקות התלמיד שנסתלק בצעירותו כדלהלן, זלגה עיניו דמעות על ששקעה חמה שלא בעונתה, וחבל על דאבדן ולא משתכחין שלא זכה העולם שיהנו מאור תורתו עוד רבות בשנים.

בצל הדברי חיים

גם נסע להסתופף בצל הגאון הצדיק רבי **חיים הלברשטאם זצ"ל** מצאנז בעל 'הידברי חיים', גם שם נתחבב מאוד בעיני רבו, והעיד רבו לפני תלמידיו עליו: 'דאס הייסט א אויסגעארבעטער יונגעראמן, וכן בספרו הגדול של רבו שו"ת 'דברי חיים' יש תשובה ששלח לו רבו, וכך כותב עליו: 'לידידי הרב החרין החסיד **יורא אלקיס כש"ת מו"ה משה שמעון רב ומו"צ בישוש דיוורא יע"א**'. מעשה רוח הקודש היה לו עם רבו, והוא שפעם אחת נסע אל צאנז עם כמה מבני הקהילה על חג השבועות חג מתן תורתנו, בליל חג השבועות ניגש אליו בעל 'הידברי חיים' ושאל אותו 'ני' ולא ידע מה הוא כוונת רבו זה, והזכיר לפניו שמו, ואמר לו רבו 'עיי' כלומר שלא על זה כוונתו, והזכיר לו את שם אביו, וחזר רבו עוד פעם 'עיי', והזכיר לו שם אמו, כך חזר הדבר כמה פעמים כשהוא מזכיר את שמות אחיו ואחיותיו ועל כולם אומר לו רבו 'עיי', בסוף הזכיר לו את שם אשתו הרבנית, וענה לו רבו השם יתברך ישלח לה רפואה שלימה, כששמע זאת רבי משה שמעון, כמעט פרחו נשמתו האם ח"ו קרה משהו בתוך ביתו, אע"פ כ' נתחזק בשמחת היום טוב, ומיד במוצאי יום טוב אסר אופן מרכבותיו, ונסע חזרה לביתו זו אשתו, יחד עם שאר אנשי הקהילה לראות השלום לה, כשהגיעו לישוב הסמוך התחילו לחקור האם נשמע איזה חדש מהעיר הקרובה, וכשלא שמעו דבר, ויתמהו ביניהם על כל המעשה, וכשהגיעו בתוך העיר שלחו אחד מאנשי

הקהילה שיכנס לבית מקודם לראות השלום בבית, ויהי אך כנס לבית יצתה הרבנית לפניו בריאה ושלימה כאלו לא היה דבר, ויתמה הדבר ביותר בעיניהם, כששאל אותה בעלה הרב איך עבר עליה היום טוב שבועות, סיפרה לו שכשכנס ליל החג חלתה מאוד, ושכבה על המיטה בלי יכולת לקום, והילדים עמדו ליד המיטה לבקש אוכל ושאר הצרכות ולא היה בכוחה לקום מהמיטה, וחשבתו בלבי שאם הוא רבי הרי צריך הוא לדעת שהחסידיים עוזבים את נשותיהם לבד בביתם, וצריך הוא לדאוג שיהיו בבריאות השלימה, כעבור זמן קט אחר שחלפה המחשבה הנ"ל במוחי, הרגשתי איך כוחותי חוזרין אלי אט אט, וקמתי מהמיטה בבריאות האיתנה כמי שלא חלה מעולם, אז הבין וסיפר לה כל מה שהיה בצל רבו.

הסתלקותו ומורשתו

לא זכה העולם ליהנות מזיו אורו, ובהיותו אך בן ל"ב שנים ביום ז' כסליו תרל"ח, נסתלק על פני אביו הגדול ונטמן בעיר דיוורע, ונעתיק כאן מכתב שכתב הגאון הצדיק רבי **ישראל אפרים פישל שרייבער זצ"ל** בעל 'האפסי ארץ' מטאנאש לקהילת דיוורע, **שמעוני אחי ואדבר דבר אחד עמכם וחיו, הן מלפנים היה שוכן בקרבכם איש חי רב פעלים, רך בשנים ואב בחכמה ויראה זקן מופלג, אהוב לכל צדיקי דור ולכל החכמים, הרב הגדול מופלג בחסידות, כלי מחמדים, מגזע רבנים צדיקים, מוהר"ר משה שמעון ז"ל בהרב הגאון הצדיק וגדול מוהר"ר יואל צבי, ובעונן הדור באבו נקטף, לא זכה העולם לאורו להאיר על הארץ, כי אם זכינו לו, היה מאיר לארץ ולדורים, כאחד ממאורות הגדולים, הזכרו אהבתו אליכם, ואהבתכם אליו, דרשו וראו יקרתו וערכו, אשר כל צדיקי דור נתנו לו, אכן מה' היתה מדת שניו כלו, ועלה לישיבתו הרמה למעלה.**

נשאר ממנו קצת חידושי תורה מעט מזעיר שליקט והדפיס והוציאו לאור חתנו הגאון רבי **יצחק פרנקל דומ"צ בירושלים** ע"ה"ק זצ"ל ובשם 'שם משמעון' יקרא.

השאייר אחריו: בניו הגאון רבי **שמואל יעקב**, הגאון רבי **מאיר יהודה**. וחתניו הגאון רבי **יוסף קרויס**, הרה"ק רבי **ישעיה שטיינער מקרעסטער זצ"ל**, הגאון רבי **יצחק פרנקל**, הגאון רבי **מנחם בן ציון שפירא**, הגאון רבי **נתן נטע אקסלרד**.

אשתו הרבנית מרים חנה ע"ה בשנת תרס"ה נכספה נפשה לחונן עפר ארץ הקודש, וביום השישי ד' תמוז דרכה רגלה בשערי עיר ירושלים, וביקשה שברצונה שילכו איתה אל הכותל המערבי מקום אשר לא זזה שכניה, אנשים אשר הלכו איתה הניעו אותה שמקודם נתנו קצת מטורח הדרך, אבל היא באחת וליוו אותה אל מול מקום המקדש כותל המערבי, ומזלא חזית שלמחרת ביום השבת קודש החזירה נשמתה לבוראה וזכתה להיקבר בארץ הקודש.

יחוס בית אבות

הגאון הצדיק רבי **משה שמעון ראטה זצ"ל** אב"ד **דיוורע**, חתנו הגאון רבי **מנחם בן ציון שפירא זצ"ל**, בנו הגאון רבי **דוד שפירא זצ"ל** בעל שו"ת 'בני ציון', חתנו הגה"צ רבי **יהודה אריה דייטש זצ"ל** ר"י אנשי מעמד, חותן **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**.